

CERTIFIERAD
FN-SKOLA

FN-förbundet
UNA SWEDEN

KOMMER DU ATT
LEVA ETT MER JÄMLIKT
SAMFUNN ÅR 2030?

Aktion FN för globala målen

läromaterial

INNEHÅLL

AKTION FN för globala målen	3
LEKTIONSTIPS: Globala mål för en bättre värld	4
Övningar: Är jämlika samhällen bättre samhällen?.....	6
Övning 1 – Vad visar graferna?.....	6
Övning 2 – Definiera begrepp.....	7
Övning 3 – Diskussionsdags!.....	7
Förslag på fördjupningsuppgift.....	8
Övning: Världskoll på mål 10: Minskad ojämlikhet.....	9
Övning: Mål 10: Minskad ojämlikhet – vad säger partierna?.....	12
AKTION FN för globala målen – lärarmaterial.....	15
AKTION FN för globala målen, koppling till Lgy 11.....	16

GLOBALA MÅLEN

för hållbar utveckling

AKTION FN

Aktion FN skapar kompetens och engagemang i globala frågor. Inför fyra internationella FN-dagar skickas Aktion FN-paket till lärare och elever varje år. Lärarna får bland annat färdiga lektioner med en rad tips på övningar och material. Eleverna får redskap för att genomföra en aktion på skolan för en global fråga. Aktion FN erbjuder på så vis alla FN-skolor, under en och samma vecka, att agera gemensamt för en bättre värld. Välkommen att vara med!

Aktion FN läsåret 2018/19

För globala målen (FN-dagen)	v. 43	skickas ut v. 39
För mänskliga rättigheter (MR-dagen)	v. 50	skickas ut v. 46
För jämställdhet (Kvinnodagen)	v. 10	skickas ut v. 7
För fred (Dagen mot minor)	v. 14	skickas ut v. 11

Aktion FN för globala målen

Läsårets första Aktion FN lyfter arbetet med de globala målen, med särskilt fokus på mål 10: Minskad ojämlikhet.

På ett toppmöte i FN:s högkvarter i New York i september 2015 antogs Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Det var ett historiskt möte och resultatet kommer att påverka allas framtid eftersom målen är universella och gäller alla länder, även Sverige.

Agenda 2030 är den nya utvecklingsagendan som består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål och medel. De globala målen för hållbar utveckling ersätter millenniemålen. Miljö och utveckling behandlas inte längre som två separata frågor. Vi talar om hållbar utveckling som består av tre lika viktiga perspektiv: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.

I lärardelen presenteras lektionsmaterial som inspiration till er undervisning, bland annat en powerpoint med talmanus och diskussionsfrågor, en kortfilm och tips på en fördjupningsuppgift och fördjupningsmaterial. Vi hoppas att hela eller delar av materialet kan passa din undervisning.

I samma paket finns även ett materialpaket till skolans FN-elevförening så att de ska ha möjlighet iscensätta Aktion FN för globala målen på skolan. Den här gången är temat: Globala

målen med fokus på minskad ojämlikhet. Vi hoppas att paketet inspirerar er lärare till lektioner om globala målen och mål 10 och många elever att stå upp för en mer jämlik värld!

Frågor? Kontakta skolhandläggarna via: <https://fn.se/om-oss/organisation/personal/>

AKTION FN för globala målen

LEKTIONSTIPS: Globala mål för en bättre värld

Syfte

Ge en ökad kunskap om de globala målen och visa att världen på många sätt blir mycket bättre för allt fler, samtidigt som det finns många utmaningar kvar. För koppling till Lgy 11: se sista sidan i detta häfte.

Material

PowerPoint och talmanus till lektionen finns på portalen för FN-skolor www.fn.se/portalen, lösenord: *bolivia*

Tid

C:a 60 min.

Vad och varför	Innehåll	C:a tid + material
<p>Föreläsning om de globala målen.</p> <p>Fakta om målen.</p>	<p>Fakta om de 17 globala målen, hur de kommit till samt hur det går för Sverige med måluppfyllelsen.</p>	<p>40 min</p> <p>PowerPoint med talmanus</p> <p>Tips för ev. egen fördjupning: Sveriges regeringsrapport om Agenda 2030.</p> <p>The Sustainable Development Goals Report 2018.</p> <p>Agenda 2030-delegationens rapport 2018.</p> <p>Blir världen bättre? UNDP</p>
<p>No Point Going Halfway</p> <p>En inspirationsfilm från FN (finns i PowerPointen).</p>	<p>Filmen förklarar varför vi bör slutföra det arbete som vi påbörjat med Millenniemålen.</p>	<p>2.34 min. film</p> <p>No point going halfway</p>
<p>Berätta för alla</p> <p>Intresseväckande film från Svenska FN-förbundet (finns i PowerPointen).</p>	<p>Carolina Klüft berättar om de globala målen.</p>	<p>2.27 min. film</p> <p>15 min diskussionsfrågor</p> <p>Berätta för alla</p>

AKTION FN för globala målen

Övningar: Är jämlika samhällen bättre samhällen?

Syfte

Att få inblick i den ekonomiska ojämlikhetens effekter på samhället. För koppling till Lgy 11: se sista sidan i detta häfte.

Material

Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. Anteckningsmöjligheter.

Bakgrund

Richard Wilkinson är en brittisk forskare som under lång tid har spelat en tongivande roll i den internationella forskningen om ojämlikhet och ohälsans sociala faktorer. Han är professor emeritus vid University of Nottingham Medical School.

I Wilkinsons TED-talk (2011): *How economic inequality harms societies* redogör han för hur ekonomisk ojämlikhet skadar samhället och individen. En viktig slutsats är att nivån på inkomsterna (alltså BNP/capita) i rikare länder tycks sakna betydelse för sociala faktorer. T.ex. livslängd, barnadödlighet, psykiskt välbefinnande, fetma, skolprestationer, droganvändning, mordfrekvens m.m. Huruvida inkomsterna per person är högre i ett land än ett annat spelar mindre roll. Det som har betydelse är hur välståndet är fördelat *inom* landet. Ex. har USA ett högre BNP/capita än Sverige (Världsbanken 2016), men också kortare medellivslängd, högre barnadödlighet och en betydligt högre mordfrekvens.

Nedan följer tre tips på övningar att knyta till Wilkinsons föreläsning:

https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson

Med svensk översättning: https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson?language=sv

Övning 1 (Richard Wilkinson) – Vad visar graferna? Tidsåtgång: 40-60 min, beroende på hur många grafer eleverna tolkar.

Gör så här: I PowerPointen *Richard Wilkinson Ted Talk grafer* finns 8 olika grafer. Dela in eleverna i grupper om 3-4 personer och se till att de har tillgång till graferna. Be eleverna att tolka varje graf och därefter diskutera sig fram till slutsatser i gruppen. Hjälppådrag: Vilka samband visar grafen? Vad tror ni att det sambandet får för betydelse för individen? För samhället?

Då eleverna är klara med tolkningen av graferna: Visa Wilkinsons TED-talk och låt dina elever ta del av hans analys: Nedan följer tre tips på övningar att knyta till Wilkinsons föreläsning: https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson
Med svensk översättning: https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson?language=sv

Eftersnack: Låt eleverna sitta ner i sina grupper igen och be dem jämföra sina slutsatser med de som Wilkinson lyfter.

Övning 2 (Richard Wilkinson) – Definiera begrepp. Tidsåtgång:40-60 min.

Gör så här: Låt eleverna se Wilkinsons TED-talk (om de inte redan har gjort det). Nedan följer tre tips på övningar att knyta till Wilkinsons föreläsning:

https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson

Med svensk översättning: https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson?language=sv

Be därefter eleverna definiera följande begrepp enskilt eller i grupp med hjälp av källor de finner lämpliga:

Bruttonationalprodukt (BNP), BNP/capita, ginikoefficient, Human Development Index (HDI), Happy Planet Index (HPI), Human Poverty Index (HPI), Gender Development Index (GDI), Gender Empowerment Measure (GEM), Gender Inequality Index (GII), Inequality-adjusted Human Development Index (IHDI), Multidimensional Poverty Index (MPI), jämlikhet, ojämlikhet, jämställdhet.

Obs! Flera av begreppen används inte av Wilkinson i föreläsningen, men är relevanta i diskussionen om jämlikhet/ojämlikhet/utvecklingsfrågor.

Eftersnack: Vilka källor använde sig eleverna av och varför? Skiljer sig definitionerna åt beroende på val av källa? Om ja, hur kan det komma sig?

Övning 3 (Richard Wilkinson) – Diskussionsdags! Tidsåtgång: 30-60 min.

Gör så här: Låt eleverna se Wilkinsons TED-talk (om de inte redan har gjort det).

https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson Med svensk översättning:

https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson?language=sv

Be därefter eleverna diskutera en eller flera av följande frågor:

1. Hur kan ett samhälle motverka ekonomisk ojämlikhet? Vilka fördelar respektive nackdelar kan det finnas med ekonomisk ojämlikhet i ett samhälle?
2. Hur skulle ett konservativt, liberalt respektive ett socialistiskt förslag för att motverka ekonomisk ojämlikhet kunna se ut? Finns det några exempel från den svenska valrörelsen?
3. Hur ser de klassiska ideologierna (konservatism, liberalism och socialism) på ekonomisk ojämlikhet?

Förslag på fördjupningsuppgift

Använd globalis.se som källa. Gå in på Statistik: <https://www.globalis.se/Statistik> Välj ut ett par länder och jämför ländernas välstånd med hjälp av följande välfärdsått: Bruttonationalprodukt (BNP), BNP/capita, lyckoindex, Inequality-adjusted Human Development Index (IHDI), Human Development Index (HDI), Gender Development Index (GDI), Gender Inequality Index (GII), Multidimensional Poverty Index (MPI). Se ex. olika länders HDI-index här: <https://www.globalis.se/Statistik/HDI-maensklig-utveckling>

Om att mäta välstånd: <http://www.globalamalen.se/nytt-matt-pa-valstand-tar-avstamp-de-globala-malen/>

Tips på fördjupningsmaterial

Boken *Jämlikhetsanden* skriven av Richard Wilkinson och Kate Pickett.

Wilkinson, Richard G.. - Jämlikhetsanden : därför är mer jämlika samhällen nästan alltid bättre samhällen / Richard Wilkinson, Kate Pickett ; översättning Lars Ohlsson.. - 2010. - ISBN: 9789185703401 Ta del av en recension av boken här: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:435935/FULLTEXT01.pdf>

Thomas Pikettys TED-talk (2014): *New thoughts on capital in the twenty-first century*: https://www.ted.com/talks/thomas_piketty_new_thoughts_on_capital_in_the_twenty_first_century?language=en

Podden Global Dispatches (2018): *How Much Progress Are We Making Towards the Sustainable Development Goals?* <http://www.globaldispatchespodcast.com/how-much-progress-are-we-making-towards-the-sustainable-development-goals/>

Boken *Blir världen bättre?* Huvudförfattare Staffan Landin och Mikael Botnen Diamant: <http://www.globalamalen.se/wp-content/uploads/2018/06/Blir-v%C3%A4rlden-b%C3%A4ttre-FINAL-1.pdf> Om ojämlikhet på s. 76-83.

AKTION FN för globala målen

Övning: Världskoll på mål 10: Minskad ojämlikhet

Syfte

Lära mer om de globala målen med fokus på mål 10. För koppling till Lgy 11: se sista sidan i detta häfte.

Material

Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. En uppsättning globala målen-brickor/3-4 elever (att skriva ut från nästkommande sidor, s. 10-11).

Tid

40-60 min.

Bakgrund

Globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. De 17 målen är indelade i 169 delmål. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling, och målen är odelbara och integrerade. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att om vi bidrar till framgång för ett av målen ger det positiva effekter på andra mål.

I denna övning ska vi rikta strålkastarljuset mot mål 10: Minskad ojämlikhet, som handlar om att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Gör så här: Dela in eleverna i grupper om 3-4 personer. Se till att de har tillgång till Svenska FN-förbundets sajt *Världskoll* och till en uppsättning globala målen-brickor. Ge grupperna följande instruktioner:

1. Surfa in på: <http://varldskoll.se/tema/leva-jamlikt> och läs mer om att leva jämlikt.
2. Se därefter vilka åtta mål som är kopplade till temat: Leva jämlikt. Varför tror ni att dessa mål kopplas till temat? Motivera. Tips: Om ni trycker på *Läs mer* under varje mål så får ni fram nyckelord, dessa kanske kan vara ledtrådar till varför målet knyter an till temat: Leva jämlikt.
3. Lägg ut de 17 globala målen-brickorna framför er på bordet. Kom överens om ytterligare tre mål (utöver de åtta ovan) som skulle kunna kopplas till temat: Leva jämlikt. Motivera *varför* ni tycker att dessa tre mål knyter an till temat .
4. Redovisa era valda mål och era motiveringar för övriga klassen/storgruppen.

Globala målen-brickor

Globala målen-brickor

AKTION FN för globala målen

Övning: Mål 10: Minskad ojämlikhet – vad säger partierna?

Syfte

Att ta reda på hur svenska riksdagspartier förhåller sig till mål 10: Minskad ojämlikhet. För koppling till Lgy 11: se sista sidan i detta häfte.

Material

Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. Anteckningsmöjligheter.

Tid

30-90 minuter (beroende på hur många partier som granskas).

Bakgrund

I denna övning ska vi ta reda på vad de svenska riksdagspartierna har för politik för att möta globala målen mål 10: Minskad ojämlikhet, som handlar om att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Trots framgångsrik fattigdomsbekämpning lever fortfarande många människor världen över i fattigdom. På vissa håll ser vi även att ojämlikheter relaterade till kön, ålder, etnicitet, funktion och social status inte bara består utan ökar. Fattigdomsbekämpningen måste vara inkluderande och resurserna fördelas jämnt, så att alla kan få en dräglig levnadsstandard och inkluderas i det politiska, sociala och ekonomiska livet. Ojämlikhet skapar incitament för konflikter, sjukdomar och miljöförstöring. För att samhällen ska kunna utvecklas hållbart och rättvist krävs jämn fördelning av makt och resurser mellan alla individer.

Ge eleverna följande instruktioner:

1. Läs mer om mål 10: Minskad ojämlikhet här: <http://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-10-minskad-ojamlikhet-inom-och-mellan-lander/>
2. Gå in på de åtta riksdagspartiernas hemsidor (eller välj ut ett några av partierna) och se vilken politik de har för att uppnå mål 10. Tips på nyckelord att söka efter: Jämlikhet, ojämlikhet, inkomstillväxt, inkludering, jämställdhet, utvecklingsbistånd, bistånd, utvecklingspolitik. Använd tabellen nedan för att sammanfatta.

Parti	Politik
Centerpartiet (C) 	
Kristdemokraterna (KD) 	
Liberalerna (L) 	
Miljöpartiet de gröna (MP) 	
Moderata samlingspartiet (M) 	

Socialdemokraterna (S)	
Sverigedemokraterna (SD)	

3. Vilka likheter/skillnader finner du i partiernas politik?

AKTION FN för globala målen – lärarmaterial

Lärarmaterial som skickats i detta Aktion FN-paket till kontaktpersoner på FN-skolor.

- AKTION FN för globala målen – lärarmaterial (detta häfte).
- Läsårets certifikat för FN-skola (till kontaktpersonen).
- Senaste numret av tidning Världshorisont (3/2018): *Tillsammans mot rasism och diskriminering*.

Lärarmaterial på Portalen för FN-skolor, AKTION FN för globala målen www.fn.se/portalen
lösenord: *bolivia*

- AKTION FN för globala målen – lärarmaterial (detta häfte).
- PowerPoint om globala målen, med talmanus och diskussionsfrågor.
- PowerPoint: *Richard Wilkinson TED Talk grafer*

Övriga digitala källor för fördjupning och fortbildning.

- FN-förbundets hemsida om globala målen: <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- Vanliga frågor och svar om Agenda 2030 och globala målen: <https://fn.se/vi-gor/utveckling-och-fattigdomsbekampning/vanliga-fragor-och-svar-om-agenda-2030/>
- FN:s sida om Agenda 2030 och globala målen: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>
- FN-fakta nr. 1 2016 (nytryck oktober 2017): Agenda 2030: https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/Faktablad_nytryck-2017-digital.pdf
- FN-fakta nr. 3 2017: Utvecklingsfinansiering: <https://fn.se/wp-content/uploads/2017/10/3-17-Utvecklingsfinansiering.pdf>
- UNDP:s sida om globala målen: <http://www.globalamalen.se/>
- Regeringskansliets sida om de globala målen: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/>
- Globalis.se: <https://www.globalis.se/>
- Världskoll.se: <http://varldskoll.se/>

AKTION FN för globala målen, koppling till Lgy 11 och nitton kursers centrala innehåll

Internationella relationer:

- Världskrigens och efterkrigstidens betydelse för etableringen av internationella institutioner. Olika former av organiserat samarbete mellan länder och sambandet mellan detta samarbete och den politiska och ekonomiska utvecklingen.
- Globaliseringens betydelse för individer, grupper och samhällen samt möjligheter och utmaningar för miljö och resursfördelning.

Samhällskunskap 1a1:

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Digitalisering och mediers innehåll samt nyhetsvärdering när det gäller frågor om demokrati och politik.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1a2:

- Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.

Samhällskunskap 1b:

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller. Möjligheter och utmaningar med digitaliseringen när de gäller frågor om demokrati och politik. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 2:

- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.

Samhällskunskap 3:

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Historia 1a1:

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.
- Hur individer och grupper använt historia i samband med aktuella konflikter och samarbetssträvanden.

Historia 1a2:

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia 1b:

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmönster.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.

Historia 2a:

- Tematiska fördjupningar kring historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.

Etik och människans livsvillkor:

- Hur sociala skillnader och generationsskillnader samt genusaspekter som rör till exempel rättvisa, sexualitet, normer och avvikelser, påverkar kommunikation med och bemötande av patienter och brukare.

Etnicitet och kulturmöten:

- Innebörden i begreppen kultur, etnicitet, nationalitet och religion.
- Migration, dess bakgrund och konsekvenser för människors levnadsförhållanden och delaktighet i samhället.
- Politiska beslut och ställningstaganden i samband med migration.
- Aktuella företeelser i dagens mångkulturella samhälle och svensk samhällsdebatt om integrations- och segregationsfrågor.

Sociologi:

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.

Biologi 1:

- Ekologiskt hållbar utveckling lokalt och globalt samt olika sätt att bidra till detta.

Geografi 1:

- Människans behov av naturresurser över tid. Resurstillgångar och resursernas ojämna fördelning samt konsekvenser av samhällets resursanvändning. Samband mellan odlingsbar mark, livsmedelsproduktion, politisk ekologi och lokal utveckling. Energiomställning, förnybara energitillgångar och ny teknik samt lokal, regional och global samhällsutveckling.
- Befolkningsutveckling, befolkningsfördelning och rumslig förändring. Urbanisering samt städers framväxt, funktion, struktur och miljöpåverkan. Betydelsen av migration, utbildning, miljöförändring, försörjningsstrategier, reproduktiv hälsa och familjeplanering sett ur olika perspektiv, till exempel kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomiska förhållanden.
- Globaliseringens drivkrafter och konsekvenser avseende ekonomiska verksamheter och lokal och regional utveckling samt intressen och mönster i en global värld. Geografisk arbetsdelning, transnationella företag, industriella distrikt, transporter och kommunikation.
- Den globala spelplanen och lokal utveckling. Samband mellan befolkningsutveckling, resurstillgång, resursanvändning och intressekonflikter. Etiska frågor kopplade till konkurrensen om jordens resurser, alternativa och möjliga vägar till social rättvisa och hållbar utveckling.
- En klimatförändrad värld. Jordens klimat samt klimatets variation och föränderlighet över olika tidsperspektiv. Klimatklassificering. Klimatförändringens konsekvenser för naturlandskapet, samhällsutvecklingen och människans livsvillkor, lokalt och globalt. Vattenresurser och utvecklingsfrågor.

Geografi 2:

- Samhällsplanering i ett rumsligt perspektiv kopplat till befolkningsutveckling och befolkningsprognoser, markanvändningsfrågor och hållbar utveckling.
- Lokalisering av bebyggelse och infrastruktur samt olika perspektiv på hållbar utveckling. Miljökonsekvensbeskrivning, regionalpolitik, fysisk planering och andra planeringsformer och metoder som samhället kan använda för att påverka och styra rumslig utveckling.
- Stadsplanering och frågan om hållbara städer. Städernas snabba tillväxt i relation till miljöproblem, segregering och behov av planering, till exempel lokalisering av bostadsområden, energianvändning och infrastruktur. Urbana ekosystemtjänster.
- Lokalsamhället i ett globalt perspektiv. Näringsliv och företag som miljöaktörer i en global ekonomi och den globala ekonomins påverkan på lokalsamhället. Olika aktörers miljöpolicy, etik och produktion i relation till uppförandekoder och miljömärkning.
- Turismnäringen och dess påverkan på kulturell, ekonomisk och ekologisk utveckling i globalt och lokalt perspektiv.

Miljö- och energikunskap:

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Miljöhot och utmaningar där livsstilens och behovens konsekvenser speglas genom att man till exempel använder ekologiska fotavtryck.
- Samhällets styrmedel och mål på lokal, regional, nationell och internationell nivå med koppling till miljö- och energifrågor.
- Hur en konsekvensanalys av olika handlingsalternativ utförs, till exempel med utgångspunkt i säkerhetstänkande, genusfrågor eller etiska resonemang.

Politik och hållbar utveckling:

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Miljöhot och politiska utmaningar speglade genom till exempel ekologiska fotavtryck.
- Samhällets styrmedel och mål på lokal, regional, nationell och internationell nivå samt hur de används i samband med frågor om en hållbar användning av naturresurser.
- Svensk och europeisk miljölagstiftning samt internationella konventioner och överenskommelser med kopplingar till hållbar utveckling.
- Den politiska beslutsprocessen inom området hållbar utveckling i Sverige och inom EU.
- Miljöpolitiska intressekonflikter, från dåtid till nutid och lokalt till globalt.
- Intresseorganisationer inom området hållbar utveckling, deras arbete och påverkan på den politiska agendan från lokal till global nivå.
- Etiska värderingar och överväganden i samband med politiska beslut.

Naturkunskap 1b:

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.